

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Tips voor risico – communicatie milieu-gezondheid

vito

Provincie
Antwerpen

VLAAMS INSTITUUT
**GEZOND
LEVEN**

Inspiratiemoment Gezondheid en Milieu

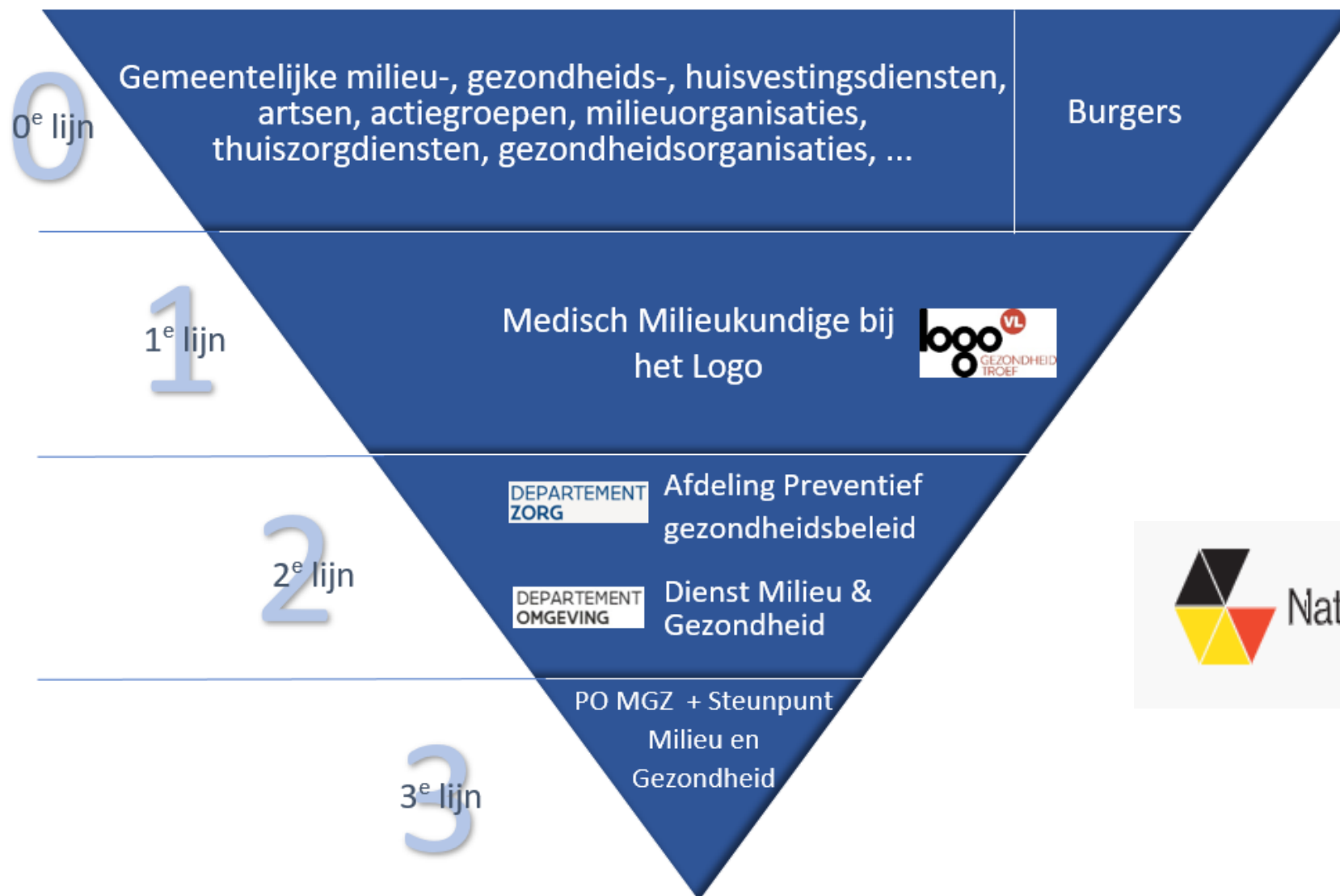
28/09/2023 – Katleen De Brouwere (VITO) en Hilde Van De Maele (departement Zorg)

INHOUD

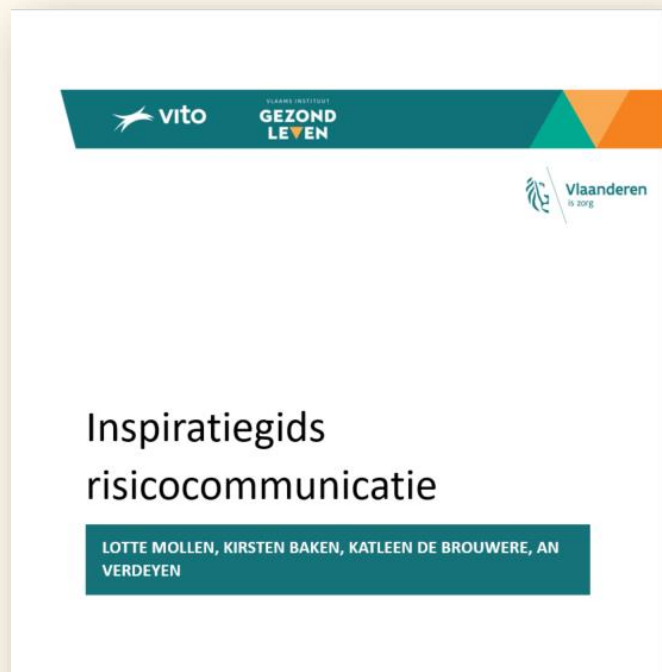
- ▲ Structuur – rolverdeling in Vlaanderen
- ▲ Leidraad risico-communicatie
- ▲ Voorbeelden risico-communicatie in Vlaanderen
- ▲ Vragen & discussie

STRUCTUUR – ROLVERDELING IN VLAANDEREN

LEIDRAAD RISICOCOMMUNICATIE

- ▲ Theoretische concepten en begrippen
- ▲ Aandachtspunten bij risicocommunicatie
- ▲ Stappenplan met tips

- ▲ Korte toelichting principes
- ▲ Vragenlijsten
- ▲ Praktische hulpmiddelen

TOTSTANDKOMING

DOEL

- ▲ Leidraad om werking **communicatie** over gezondheidsrisico's t.g.v. **omgevingsfactoren** te 'formaliseren': bewuster en gestructureerder omgaan met risicocommunicatie

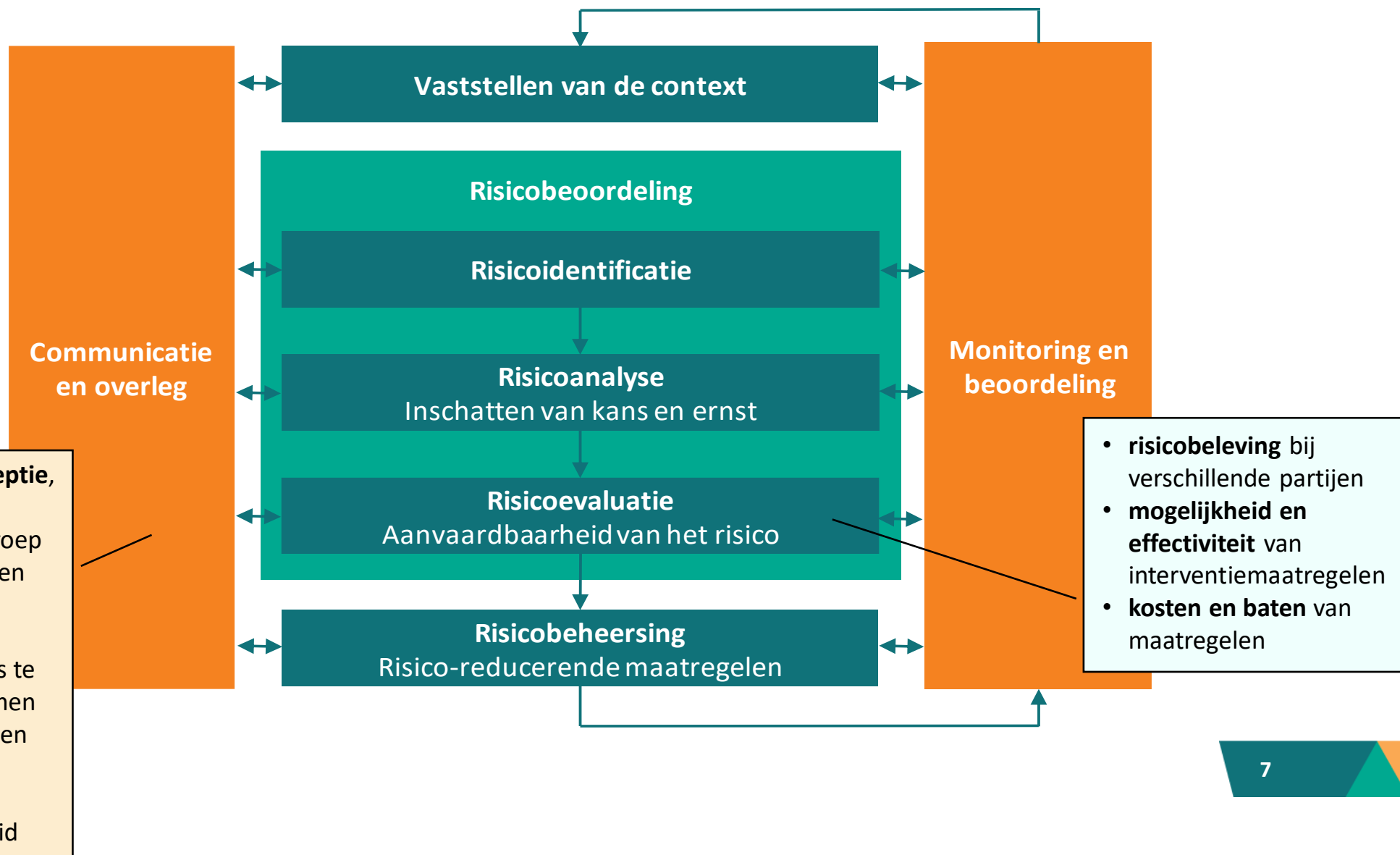
“proactieve (d.w.z. informatievoorziening op eigen initiatief) en reactieve (d.w.z. als respons op vragen of klachten) risicocommunicatie”

“van telefonische vraag tot **publiekscommunicatie** bij incident en studies”

“gezondheidsrisico's gerelateerd aan **omgevingsfactoren**”

- ▲ Handvaten voor dept. Zorg, de mmk's; daarnaast kan de leidraad gebruikt worden door bijvoorbeeld gemeenten, andere diensten, en burgers

RISICOMANAGEMENT PROCES

Risicoperceptie

Onzekerheid

Participatie

Boodschap

Risicocommunicator

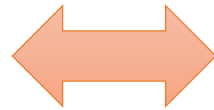
Organisatie

RISICOPERCEPTIE

“Het subjectieve oordeel van mensen over de kenmerken en ernst van een risico”

Experts

wetenschappelijk bewijs
over de kans op effecten

Burgers

mate van dreiging voor zichzelf, hun familie, hun bezittingen en hun omgeving

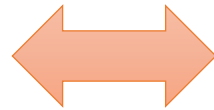
o.b.v. intuïtie, emoties, kennis, overtuiging, normen en waarden en cultuur

RISICOPERCEPTIE

“Het subjectieve oordeel van mensen over de kenmerken en ernst van een risico”

Experts

wetenschappelijk bewijs
over de kans op effecten

keuzes
op basis van perceptie

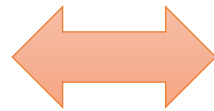

RISICOPERCEPTIE

“Het subjectieve oordeel van mensen over de kenmerken en ernst van een risico”

Experts

wetenschappelijk bewijs
over de kans op effecten

Perceptie en gedrag
beïnvloeden
middels risicocommunicatie

RISICOPERCEPTIE

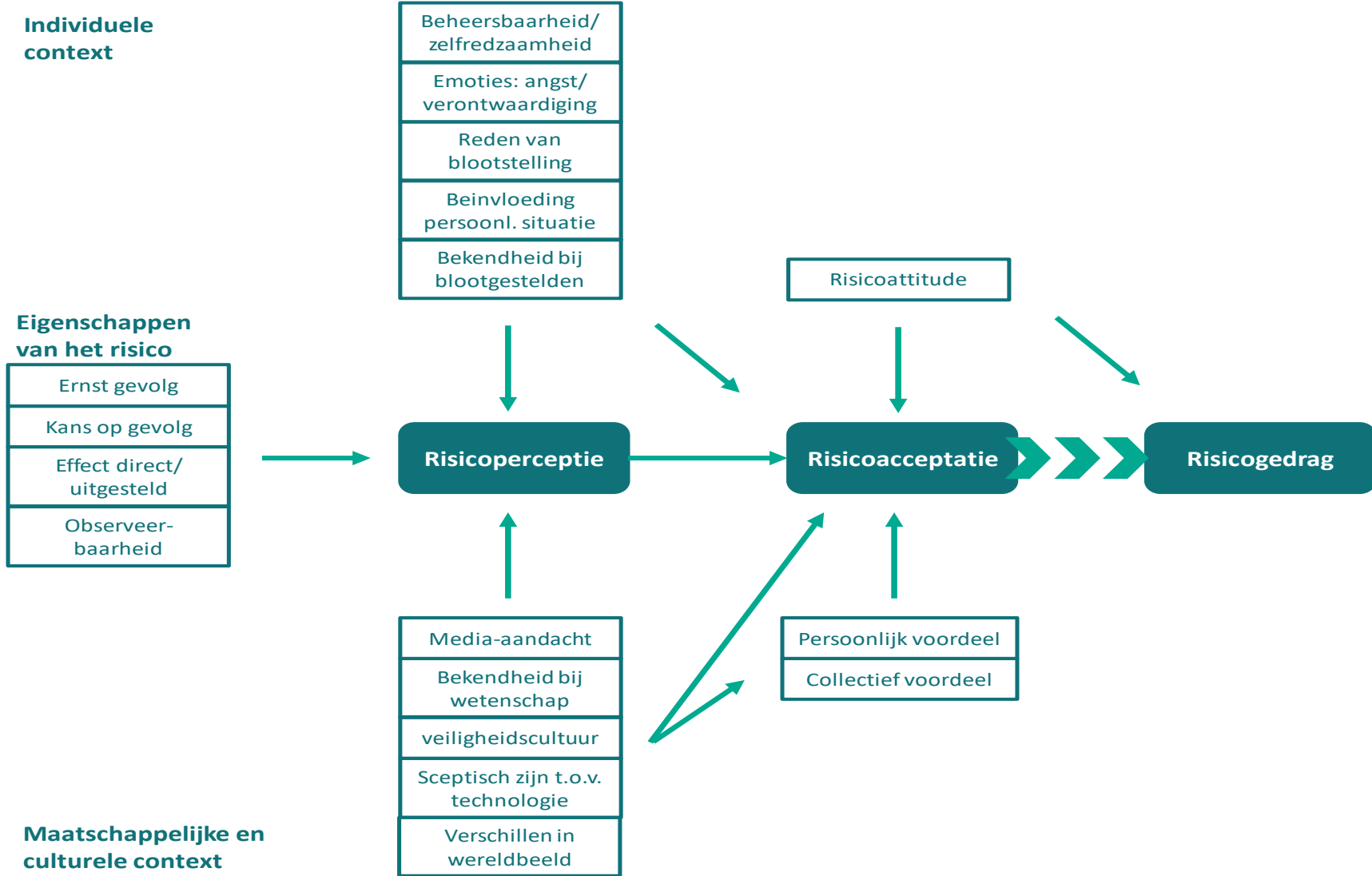
PRAKTIJKWIJZER

=> Mogelijke
aangrijpingspunten voor
risicocommunicatie

RISICOPERCEPTIE

PRAKTIJKWIJZER

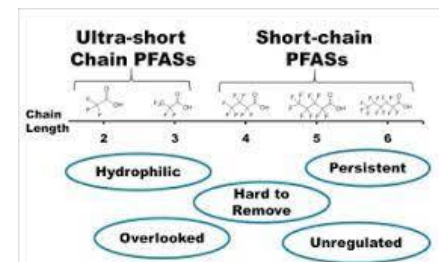
WETENSCHAPPELIJKE ONZEKERHEID EN COMPLEXITEIT

eenduidige risico's

Rechtlijnige communicatie

onzekere risico's, complex, ambiguïteit

participatie nodig !

wetenschappelijke experts,
stakeholders, 'civil society'

EIGENSCHAPPEN VAN DE RISICOCOMMUNICATOR

Vertrouwen

Eerlijkheid

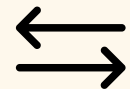
Transparantie

Integriteit

Rekening
houden met
perceptie

Invloed
(tweerichting-
verkeer)

RISICOCOMMUNICATIE STRATEGIE

stap 1

- a. Doelgroep
- b. Communicatiedoelstellingen
- c. Organisatie van de communicatie

stap 2

- Boodschap

stap 3

- Communicatiemiddelen

stap 4

- Opstellen en evalueren van communicatiemateriaal

stap 5

- Evaluatie van de communicatie

2/10/2023

stap 1

- a. Doelgroep
- b. Communicatiedoelstellingen
- c. Organisatie van de communicatie

- a. De **doelstelling** (stap 1b) en **boodschap** (stap 2) kunnen er anders uitzien voor verschillende **doelgroepen**
- b. De **doelstelling** is liefst **SMART**:

Specifiek – De doelstelling is eenduidig en kan niet anders geïnterpreteerd worden

Meetbaar – Je kan meten of de doelstelling bereikt wordt

Acceptabel – De doelstelling is aanvaardbaar voor alle betrokkenen

Realistisch – De doelstelling is haalbaar en realistisch

Tijdsgebonden – De tijdsspanne is aangegeven waarin je de doelstelling wilt bereiken

“Na ontvangst van de informatie over probleem X geeft 80% van de vraagstellers aan zich minder ongerust te voelen”

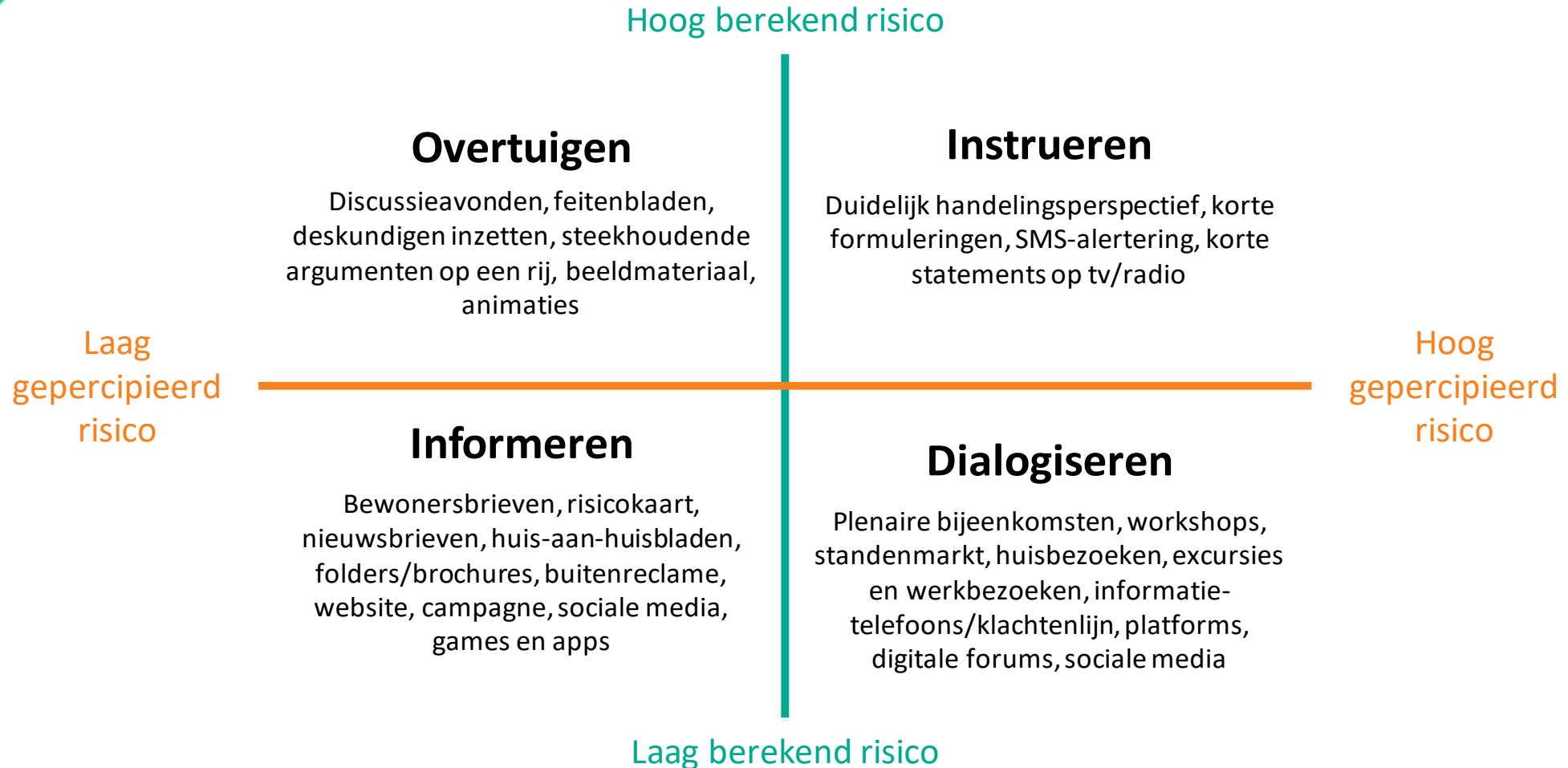
- c. Afspraken over taakverdeling en woordvoering

- aansluiten bij **risicoperceptie**, **informatiebehoefte** en **zoekstrategie** van doelgroep
- **informer**en over risico's en maatregelen
- **geruststellen**
- **aanmoedigen** zelf risico's te verminderen en voorkomen middels bewustwording en handelingsperspectief
- betere **beslissingen** over bedreigingen en veiligheid

- ▲ **Wat** is er aan de hand, **waar**, **wanneer** en door **welke oorzaak**?
- ▲ Wat is de **omvang** van het probleem of de locatie?
- ▲ Wat zijn de (mogelijke) **gevolgen** voor de gezondheid?
- ▲ Welke **maatregelen** zijn/worden door de **overheid** genomen?
- ▲ Welke **maatregelen** kunnen de **bewoners** treffen?
- ▲ Wanneer volgt **nadere informatie** (onder andere over kennis die nu nog ontbreekt)?

Aanwijzingen voor het opstellen van de boodschap:

- 💡 Houd het **simpel** en **beknopt** (maximaal 3 kernboodschappen in korte zinnen)
- 💡 Baseer inhoud op **bewijs** en maak het **consistent**
- 💡 Geef alleen feiten die zijn **geverifieerd** en **uitgeklaard**
- 💡 Gebruik duidelijke **niet-technische taal** zonder jargon en acroniemen
- 💡 Geef mensen een **handelingsperspectief** voor bescherming van hun gezondheid
- 💡 Erken **onzekerheden** en **fouten**
- 💡 **Stel niet teveel gerust** en **minimaliseer** risico's niet
- 💡 Leg uit hoe het probleem het leven van de mensen **beïnvloedt**
- 💡 Trek een **conclusie**

step 4

- Opstellen en evalueren van communicatiemateriaal

CDC Clear Communication Index:

- A. Kernboodschap
- B. Taalgebruik
- C. Informatie-ontwerp
- D. Wetenschappelijke inzichten
- E. Handelingsperspectief en gedragsaanbevelingen
- F. Cijfers
- G. Risico's

PRAKTIJKWIJZER

A. Kernboodschap (inspiratiegids §4.6.1)		
Vragen	Score = 1	Score = 0
1. Heb je ergens duidelijk één kernboodschap vermeld? <i>Indien nee: vraag 2 t/m 4 ook nee</i>	Ja	Nee
2. Staat je kernboodschap bovenaan/aan het begin?	Ja	Nee
3. Wordt de kernboodschap benadrukt met visuele accenten? * <i>Via lettertype, kleur, vorm, lijnen, pijlen, hoofdingen, ...</i>	Ja	Nee
4. Wordt de kernboodschap ondersteund met afbeeldingen? * <i>Indien afbeelding geen label/bijscript is het antwoord nee</i>	Ja	Nee
5. Bevat het materiaal één of meerdere oproepen tot actie en handelingsperspectieven voor de doelgroep?	Ja	Nee

*Voor korte en mondelinge communicatiematerialen zijn een aantal vragen mogelijk minder van belang of niet van toepassing. Deze zijn aangegeven met **

Als de totale score gelijk is aan 90 of hoger:

Uitstekend! Je hebt de meeste items aangepakt waardoor materialen gemakkelijk te begrijpen en te gebruiken zijn.

Als de totale score gelijk is aan 89 of lager:

Let op de items die 0 punten scoorden. Gebruik de beschrijvingen en voorbeelden in de inspiratiegids en praktijkwijzer om het materiaal te verbeteren. Je kan de Index zo vaak gebruiken als je het materiaal moet herzien om een score van 90 of hoger te verkrijgen.

Methoden om te evalueren:

- ▲ **Bevragen** van betrokken/doelgroep
- ▲ Onderzoek naar **bereik, ontvangst en waardering** van de boodschap en/of communicatiemiddelen (bv. via mediamonitoring)
- ▲ Onderzoek naar de **effecten** op de vastgestelde doelen (stap 1c)
- ▲ Evalueren van **communicatiematerialen** (zie ook stap 4)

INHOUD

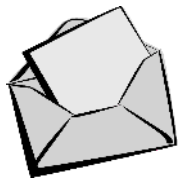
- ▲ Structuur – rolverdeling in Vlaanderen
- ▲ Leidraad risico-communicatie
- ▲ **Voorbeelden risico-communicatie in Vlaanderen**
- ▲ Vragen & discussie

UIT DE PRAKTIJK: COMMUNICATIE PFAS BLOEDWAARDES ZWIJNDRECHT (OKT 2021)

DEELNEMERS (EERST!)

Brief met persoonlijke
resultaten en
advies

Infosessies lokale
gemeenschap

Persoonlijke consult dept
Zorg of met dokter

BELEIDSMAKERS EN ALG PUBLIEK

Webinar voor regionaal en
lokale beleid

Persconferentie

Webinar for algemeen
publiek

HUISARTSEN

Webinar voor lokale
huisartsen

step 1

- Doelgroep
- Communicatiedoelstellingen
- Organisatie van de communicatie

step 3

- Communicatiemiddelen

UIT DE PRAKTIJK: COMMUNICATIE PFAS BLOEDWAARDES ZWIJNDRECHT (OKT 2021)

DEELNEMERS: BRIEF MET PERSOONLIJKE RESULTATEN

RESULTATENBRIEF BEVOLKINGSONDERZOEK PFAS

Geachte mevrouw, geachte

De voorbije zomer nam u deel aan het onderzoek naar de bloedwaarden van de **800 inwoners** van Zwijndrecht van Zwijndrecht van perfluorverbindingen (PFAS).

Met deze brief brengen we u op de hoogte van **de resultaten**.

Wat vindt u precies in deze brief? We geven eerst een overzicht:

	een persoonlijk advies
	een overzicht van uw persoonlijke meetwaarden
	een overzicht van informatiesessies
	een samenvatting van de groepsresultaten

Indien u na het lezen van deze brief nog met vragen zit, kunnen deze aan bod komen op de **infodag** of tijdens de **persoonlijke consultaties**. Daarnaast kan u ons contacteren via onderstaande contactgegevens, of via het gratis nummer 0800/20102.

Resultatentabel:

PFAS	Uw resultaat ($\mu\text{g/L}$)	Uw positie ten opzichte van uw leeftijdsgroep
- lineair + vertakt	XX,X	onder mediaan
perfluorhexaansulfonzuur (PFHxS) - lineair	XX,X	onder mediaan
perfluorhexaansulfonzuur (PFHxS) - lineair + vertakt	XX,X	boven P90
perfluornonaanzuur (PFNA)	XX,X	boven mediaan

PFAS

PER- EN POLYFLUORALKYLVERBINDINGEN

WAT ZIJN PFAS?

PFAS IS EEN VERZAMELNAAM VOOR CHEMISCHE STOFFEN OP BASIS VAN EEN KOOLSTOFKETEN EN FLUORVERBINDINGEN. PFAS WORDEN ALTIJD GEMAAKT DOOR DE MENS.

WAAR KOMEN ZE VANDAAN?

PFAS WORDEN GEBRUIKT OM VERSCHILLENDE MATERIELEN WATERAFSTOTEND, VETAFSTOTEND OF VUILAFSTOTEND TE MAKEN. DAAROM WORDEN ZE GEBRUIKT IN INDUSTRIËLE TOEPASSINGEN EN IN CONSUMENTENPRODUCTEN WAAR WE DAGELIJKS MEE IN AANRAKING KUNNEN KOMEN.

MEN KAN PFAS TERUGVINDEN IN: ANTIKLEEFPAANEN, KARTONNEN DRINKBEKERS, PIZZADOZEN, SPRAYS OM SCHOEVEN WATERAFSTOTEND TE MAKEN, OUTDOOR REGENJASSEN EN TENTEN, PARAPLU'S, VUILAFSTOTENDE COATINGS VOOR TAPIJEN, ZETELS EN TEXTIEL, VEDF, BRANDBLUSAPPARATEN, SCHOONMAAKMIDDELEN, COSMETICA, MOBIELE TELEFOONS, ENZ...

HOE KOMEN ZE IN ONS LICHAAM TERECHT?

PFAS BREKEN MOEILIK AF WAARDOR ZE LANGE TIJD IN HET LEEFMILIEU AANWEZIG KUNNEN BLIJVEN, ZOALS IN DE BODEM, IN DE LUCHT EN IN GRONDWATER. OP DIE MANIER KAN OOK VOEDING EN DRINKWATER VERVUID RAKEN.

PFAS KOMEN IN ONS LICHAAM TERECHT VIA VERSCHILLENDE WEGEN...

VOORAL VIA VOEDING: VIA HET GEBRUIK VAN BESCHADIGDE ANTIKLEEFPAANEN, DRINKBEKERS, VOEDINGSVERPAKKINGEN, LOKAAL GETEELDE EN MET PFAS VERVUIDE VIS, EIEREN, WATER, GROENTEN EN FRUIT, ...

ADEMHALING: VIA HET INADEMEN VAN STOFDEELTJES AFKOMSTIG VAN MET PFAS VERVUIDE BODEM OF MET PFAS BEHANDELTE TAPIJEN OF MEUBELS, VIA VERVUIDE LUCHT IN DE BUURT VAN INDUSTRIË, ...

HUIDCONTACT: PFAS IN KLEDING EN COSMETICA KUNNEN IN BEPERKTE MATE DOOR DE HUID WORDEN OPGENOMEN EN ZO IN DE BLOEDBAAN TERECHTKOMEN.

NAVELSTRENG EN MOEDERMELK: PFAS KUNNEN DOORHEEN DE PLACENTA VIA DE NAVELSTRENG IN HET BLOED VAN DE ONGEBORVEN BABY TERECHTKOMEN. PFAS KUNNEN OOK DOORGEGEVEN WORDEN VAN MOEDER AAN KIND VIA MOEDERMELK.

WAT IS DE INVLOED VAN PFAS OP ONZE GEZONDHEID?

BLOOTSTELLING AAN PFAS VERHOOGT HET RISICO OP...

- LEVERSCHADE
- VERHOOGDE CHOLESTEROL
- VERSTORING VAN DE SCHILDKLIJER
- LAGER GEBOORTEGEWICHT
- VERMINDERDE VACCINATIERESPONS BIJ NAKOMELINGEN

UIT WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK TOT OP VANDAAG BLIJKT EEN HOGE PFAS-BLOOTSTELLING IN VERBAND TE STAAN MET VERSCHILLENDE GEZONDHEIDSEFFECTEN.

EEN VERHOOGDE PFAS-WAARDE IN UW BLOED BETEKENT NIET DAT U SOWIESO BEPAALDE GEZONDHEIDSKLACHTEN ZAL KRIJGEN.

TIPS

OM ZELF BLOOTSTELLING AAN PFAS TE VERMINDEREN

ALGEMENE TIPS

VOEDING

- VARIËER VOLDOENDE IN UW VOEDING, ZWEL IN SOORT VOEDINGSPRODUCTEN ALS WAARVAN ZE AFKOMSTIG ZIJN.
- KIES ZOVEEL MOGELIJK VOOR PLANTAARDIGE EN VERSE, ONBEWERKTE PRODUCTEN.
- SPOEL UW GROENTEN EN FRUIT ALTIJD MET LAUWARM WATER.
- GEBRUIK KEUKEGEDIJ IN DOESTYDIJ STAAL OF GIETIJZER, OF ALTERNATIEVE (KERAMISCHE OF EMAILLE) ANTIKLEEFPAANEN.
- BRENG OUDE ANTIKLEEFPAANEN/POTTEN NAAR HET RECYCLAGEPARK WANNEER ZE BEKRASST OF BESCHADIGD ZIJN.
- GEBRUIK IN PLAATS VAN GRONDWATER (PUTWATER) LEIDINGWATER ALS DRINKWATER OF VOOR HET BEREIDEN VAN MAALTIJDEN.

ZWANGERSCHAP EN MOEDERMELK

- VOLG ZEKER ALLE VOORZORGSMAATREGELEN.
- DE VOORDELEN VAN BORSTVOEDING VOOR HET KIND EN DE MOEDER BLIJVEN BELANGRIJKER DAN HET RISICO DAT KINDEREN VIA MOEDERMELK BLOOTGESTELD WORDEN AAN PFAS.

ADEMHA

- GEBRUIK WATERAFSTOTEND VAN PFOS/PPFOA. GEI BUITENSHUIS.
- VENTILEER OF VERL BINAENLUCHT TE VEI ALS U NIEUWE WOON TAPIJT).
- POETS REGELMATIG STOFDEELTJES TE VI

HUIDCO

- CONTROLEER LABELS VAN COSMETICA (BV. NAGELLAK, OOGMAKE-UP) EN VERZORGINGSPRODUCTEN (BV. SHAMPOO, FLOSSDRAAD) EN PROBEER DE MIDDELEN MET "PFC", "PFTE", "FLUOR" EN "PERFLUOR" TE VERMIDJEN. WEETJE: EN IS NODIG OM TANDGE
- WAS REGELMATIG EN VÓÓR HET ETEN, NA WERKEN IN DE TUIN.
- DRAAG HANDSCHOEN TUIN EN ALS U BOEN DICHTINGSPRODUCTE
- INDIEN U VIA UW BEK KOMT MET CHEMISCH MET WATER EN KLEE (BV. IN GAUG OF GAR

NO-REGRET MAATREGELEN

DE VLAAMSE OVERHEID, MEED BEPAALD AZG, ADVISEERDE DE BETROKKEN GEMEENTEN OM EEN PAKKET AAN 'NO-REGRET MAATREGELEN' AF TE KOUJIGEN, OM DE VERDERE BLOOTSTELLING AAN PFAS TE BEPERKEN.

DEZE MAATREGELEN ZULLEN OP BASIS VAN NIEUWE INFORMATIE ONTIJD AANGEPAST EN/OF UITGEBREID WORDEN, TE STARTEN MET DE RESULTATEN VAN HET BLOEDONDERZOEK IN ZWIJNDRICHT.

VOLG DE COMMUNI OF SURF REGEL VLAAMSE OVERHEID REGRET MAATREGE

UW GEZONDHEID TE BESCHERMEN!

SCAN ME!

stap 2

• Boodschap

▲ Wat is er aan de hand, **waar**, **wanneer** en door **welke oorzaak**?

▲ Wat is de **omvang** van het probleem of de locatie?

▲ Wat zijn de (mogelijke) **gevolgen** voor de gezondheid?

▲ Welke **maatregelen** zijn/worden door de **overheid** genomen?

▲ Welke **maatregelen** kunnen de **bewoners** treffen?

▲ Wanneer volgt **nadere informatie** (onder andere over kennis die nu nog ontbreekt)?

stap 2

• Boodschap

Aanwijzingen voor het opstellen van de boodschap:

- Houd het **simpel** en **beknopt** (maximaal 3 kernboodschappen in korte zinnen)
- Baseer inhoud op **bewijs** en maak het **consistent**
- Geef alleen feiten die zijn **geverifieerd** en **uitgeklard**
- Gebruik duidelijke **niet-technische taal** zonder jargon en acroniemen
- Geef mensen een **handlingsperspectief** voor bescherming van hun gezondheid
- Erken **onzekerheden** en **fouten**
- Stel **niet teveel gerust** en **minimaliseer** risico's niet
- Leg uit hoe het probleem het leven van de mensen **beïnvloedt**
- Trek een **conclusie**

Uit de praktijk: ongerustheid over asbestafbraakwerken

- ▶ Situatie: asbestdak van sporthal wordt afgebroken en brokstukken vallen op de speelplaats van een school
- ▶ Gevolg: grote ongerustheid bij ouders
- ▶ Aanpak lokale bestuur (coördinatie):
 - Brokstukken worden opgeruimd door gespecialiseerde firma
 - Ongerstheid enorm => metingen asbest in stof en buitenlucht
 - × Metingen niet absoluut nodig: asbest waait weg in buitenlucht
 - × Resultaten worden aan Departement Zorg bezorgd
 - Infovergadering voor burgers
 - × Deelname van MMK en asbestdeskundige
 - Worden bijgestaan door Departement Zorg en OVAM

Ongerustheid over asbestafbraakwerken - infovergadering

▶ MMK, bijgestaan door Departement Zorg

→ Begrip tonen voor ongerustheid

→ Informeren over:

× Hoe wordt men blootgesteld?

→ Via inademing

× Mogelijke gezondheidseffecten op korte en lange termijn

→ Lange termijn: longvlieskanker en longkanker (vnl werknemers)

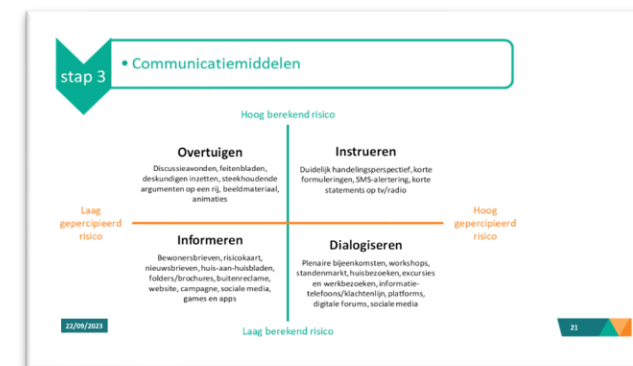
× Risicobeoordeling

→ Soort vezels: chrysotiel minder schadelijk dan amfibool

▶ Chrysotiel meest voorkomend

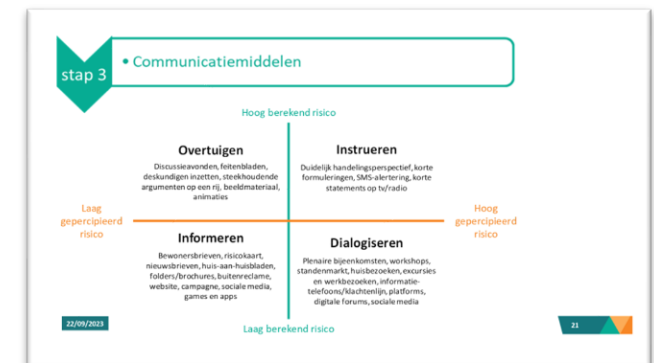
→ Kortdurende blootstelling en beperkt aantal vezels gemeten in de lucht => risico quasi nul

→ Vragen beantwoorden uit publiek

Uit de praktijk: depositie van dioxines en PCB's

- ▶ Situatie: VMM meet jaarlijks de dioxines en PCB's in neervallend stof (= depositiestof) in een aantal gemeenten. In sommige gemeenten worden overschrijdingen van de drempelwaarden voor depositie gemeten.
- ▶ Actie: Departement Zorg en de MMK's zullen hierover communiceren naar de betrokken lokale besturen
- ▶ Aanpak Departement Zorg en MMK's :
 - Nagaan in welke gemeenten een overschrijding is vastgesteld
 - Brief voor lokale besturen opstellen
 - × Advies in geval van overschrijding
 - Ook PO-MGZ betrokken
 - Brief met veelgestelde vragen voor burgers

Depositie van dioxines en PCB's - advies

► Advies in geval van overschrijding

- In directe omgeving van de meetpost: blootstellingsbeperkende maatregelen om de risico's voor de volksgezondheid te beperken
- Inname hoofdzakelijk via vetrijke voeding. Iedereen krijgt dioxines binnen. Extra blootstelling vermijden, dus uit voorzorg een aantal maatregelen tot op 1 km van de meetpost:
 - × Eet geen eieren van eigen kippen
 - × Groenten en fruit uit eigen tuin:
 - Eet gevarieerd. Wissel af tussen eigen geteelde groenten en fruit en deze uit de winkel.
 - Was uw groenten en fruit goed met water voor u ze eet.
 - Verwijder de buitenste bladeren of schil groenten en fruit. Schil zeker vruchten van de komkommerfamilie => nemen beperkt dioxines en PCB's op, wat vervolgens terechtkomt in hun schil.
 - × Was uw handen met water en zeep voor elke maaltijd. Laat daarnaast kinderen ook de handen wassen na het buiten spelen, zodat ze via hun handen geen grond- of stofdeeltjes naar de mond brengen.

stap 2 • Boodschap

Aanwijzingen voor het opstellen van de boodschap:

- ★ Houd het **simpel** en **beknopt** (maximaal 3 kernboodschappen in korte zinnen)
- ★ Baseer inhoud op **bewijs** en maak het **consistent**
- ★ Geef alleen feiten die zijn **geverifieerd** en **uitgeklard**
- ★ Gebruik duidelijke **niet-technische taal** zonder jargon en acroniemen
- ★ Geef mensen een **handelingsperspectief** voor bescherming van hun gezondheid
- ★ Erken **onzekerheden** en **fouten**
- ★ **Stel niet teveel gerust** en **minimaliseer** risico's niet
- ★ Leg uit hoe het probleem het leven van de mensen **beïnvloedt**
- ★ Trek een **conclusie**

20

Depositie van dioxines en PCB's – veelgestelde vragen

► Veelgestelde vragen geven een antwoord op:

- Wat zijn dioxines en PCB's?
- Wat zijn de belangrijkste bronnen?
- Hoe wordt men blootgesteld?
- Welke gezondheidseffecten kunnen ze op lange termijn veroorzaken?
- Hoe kan ik mijn blootstelling beperken?

=> Veelgestelde vragen: veelal dezelfde vragen bij elke pollutant

Extra hier:

- Waarom mag ik geen eieren van eigen kippen eten?
- Is een meting van dioxines en PCB's in bloed nuttig?

stap 2 • Boodschap

- ▲ Wat is er aan de hand, **waar**, **wanneer** en door **welke oorzaak**?
- ▲ Wat is de **omvang** van het probleem of de locatie?
- ▲ Wat zijn de (mogelijke) **gevolgen** voor de gezondheid?
- ▲ Welke **maatregelen** zijn/worden door de **overheid** genomen?
- ▲ Welke **maatregelen** kunnen de **bewoners** treffen?
- ▲ Wanneer volgt **nadere informatie** (onder andere over kennis die nu nog ontbreekt)?

23/04/2023 28

Meting van dioxines en PCB's in bloed?

- Zegt niet of deze chemische stoffen de **gezondheid** van het individu hebben geschaad of zullen schaden
- Geeft geen bron of oorzaak aan
- Er is geen behandeling voor de verwijdering uit het lichaam

- Mensen zullen met vragen en **ongerustheid** blijven zitten, omdat de dioxines of PCB's in bloed niet aan een individueel gezondheidseffect, een specifieke bron of individueel te nemen maatregelen gekoppeld kunnen worden.

- Bovendien is er reeds **beleid** om de uitstoot en dus ook de blootstelling te beperken en te verminderen
 - Nationaal beleid: [Uitstoot dioxines — Vlaamse Milieumaatschappij \(vmm.be\)](http://vmm.be)
 - Internationaal beleid via POP verordening
 - PCB productie in België sinds 1986 verboden

- Uiteraard kan een meting wél gebeuren binnen een goed opgezet **wetenschappelijk onderzoek** met een duidelijke onderzoeksvraag en waarbij voldoende personen deelnemen om die vraag te beantwoorden

